

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-2

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis

Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Barbora Tesařová

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Medailon z hrobu 914/803 z kostela sv. Kříže v Javorníku (obr. 22, str. 191).
Medallion from grave Nr. 914/803 in the St. Cross Church in Javorník (Fig. 22,
Pg. Nr. 191).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Literatura

Menoušková, D. 2009a: Archeologické výzkumy v Uherském Hradišti a Uherském Ostrohu v letech 2005 – 2008. *Slovácko* 50, 175–193.

Menoušková, D. 2009b: *Uherské Hradiště – ul. Dlouhá, ul. Sojákova – kanalizace SVAK/PROMONT*. Nálezová zpráva č. 779/09. Uloženo: Archiv Archeologického oddělení Slovákého muzea.

Menoušková, D. 2010: Nové poznatky k průběhu středověkého a raně novověkého opevnění Uherského Hradiště. *Slovácko* 51, 151–165.

Resumé

Uherské Hradiště (Uherské Hradiště District), Dlouhá Street. Middle Age. Modern Period. Rampart. Stratigraphy. Preventive excavation.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (K. Ú. SADY, OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Spálená. Vrcholný středověk, novověk. Stratigrafie. Záchranný výzkum.

V souvislosti s revitalizací vodního řádu proběhl v letních měsících roku 2015 archeologický dohled a na něj navazující záchranný archeologický výzkum v Uherském Hradišti místní části Sady v ulicích Ztracená, Vřesová, Malostranská a Spálená. Výše zmíněné ulice utvářejí střed obce s návší a centrální zástavbou, která je na jihu lemována železniční tratí (tzv. vlárskou dráhou) spojující Kunovice a Uherský Brod a silnicí E50 (Brno – Trenčín). Od severu je poloha ohraničena ulicí Solná cesta, probíhající obcí ve směru severozápad – jihovýchod. Severně od ulice Solná se terén zvedá a přechází do Sadské výšiny s farním kostelem Narození Panny Marie. Z hlediska geografické polohy se výkopy dotčená oblast nachází na terase pravého břehu řeky Olšavy zhruba 150 – 230 m severně od jednoho z jejích meandrů. Podloží zájmového území tvoří račanská jednotka magurského flyšového příkrovu, který je pokryt jílovitopísčitymi říčními sedimenty. Nadmořská výška se zde pohybuje okolo 180 m.

Výkopové práce byly realizovány formou liniových výkopů, jež byly vedeny středem vozovky převážně v trase stávajícího vodovodu. Kromě hlavního vedení vodovodního potrubí byly dokumentovány i nové přípojky k přiléhajícím rodinným domům. Archeologicky pozitivní situace se podařilo zjistit při severním vyústění ulice Spálená, respektive na její křižovatce s ulicí Solná

cesta. Přibližně 3,5 m severozápadně od domu č. p. 47 byl v liniovém výkopu zachycen 2,7 m dlouhý úsek stratigrafie tvořený střídavě uloženými antropogenními a náplavovými hlinito-jílovitými vrstvami (obr. 66). Severní okraj profilu lze vztáhnout ke koordinátám 49°03'04.88"N, 17°28'47.94"E (WGS 84). Dále k jihu ve směru průběhu ulice Spálená byl naneštěstí po obou stranách výkopu stratigrafický sled vrstev porušen či zcela zničen recentními výkopy inženýrských sítí. Jen ojediněle se objevily útržkovitě dochované zbytky pozdně novověkých vrstev. Nejmladší zachycené situace ve zdokumentovaném profilu představuje asfaltový povrch současné vozovky (kontext 100) a pod ním spočívající navážkové horizonty novověkého stáří (kontext 101, 102) promísené kameny a zbytky stavební sutě. Pod nimi se nacházely náplavové uloženiny (kontext 103, 104), které střídala hnědošedá vrcholně středověká vrstva (kontext 105) a dalších 25 – 30 cm mocný náplavový horizont (kontext 106). Spodní část profilu nasedajícího na geologické podloží pak byla tvořena opět tmavě zbarvenými vrstvami rámcově datovatelnými na základě nepočetných nálezů keramiky opět do období vrcholného středověku. Maximální mocnost profilu činila 182 cm od aktuální úrovně terénu. Kromě nálezů keramiky byla determinována také sporadická přítomnost uhlíků, drobných zlomků mazanice a zvířecích kostí (obr. 66).

Obec Sady je dnes součástí města Uherské Hradiště. První písemná zmínka pochází z roku 1078. Roku 1301 je podle listiny krále Václava II. v majetku města dnešního Uherského Hradiště. Její původní název Derfle (Derffle 1520, Dörfle 1671, Dörf 1718, 1872) byl změněn na dnešní v roce 1952 podle místní trati (Zemek 1982, 661–663). Z hlediska historie archeologického bádání prosluly Sady především díky výzkumům V. Hrubého, který zkoumal rozsáhlý velkomoravský komplex na Sadské výšině (Galuška 1996). Uvažuje se, že obec samotná vznikla jako důsledek kolonizačního snažení pánů z Kunovic v návaznosti právě na velkomoravské období. Potvrzují to nálezy z 9. – 11. století z tratě Dolní Kotvice, kde bylo archeologickým výzkumem ze 70. let 20. století zjištěno rozsáhlé slovanské sídliště (Marešová 1985). V 15. století patřila obec pánům z Kunovic. Po česko-uherských válkách (tedy kolem roku 1467) obec zpustla. Roku 1497 předal Jan z Kunovic obec Mikuláši z Klokočné jako součást zboží při kostele v Kunovicích (Zemek 1982, 661–663). Ve zdokumentované stratigrafii se neobjevily žádné požárové a zánikové horizonty ukazující na násilný zánik. Interpretace vypovídají zjištěné vrstvy spíše vývoji terénu v období vrcholného středověku a novověku, kdy byly nepřilíh mocné odpadové a navážkové vrstvy pravidelně překrývány sledem jemnozrnného naplaveného materiálu svědčícího pravděpodobně o čených záplavách v těchto místech, souvisejících s blízkostí toku řeky Olšavy.

Závěrem lze konstatovat, že i přes poměrně vysoký archeologický potenciál zájmové oblasti, vzhledem k dosud známým nálezům z okolí, můžeme v jižním úseku

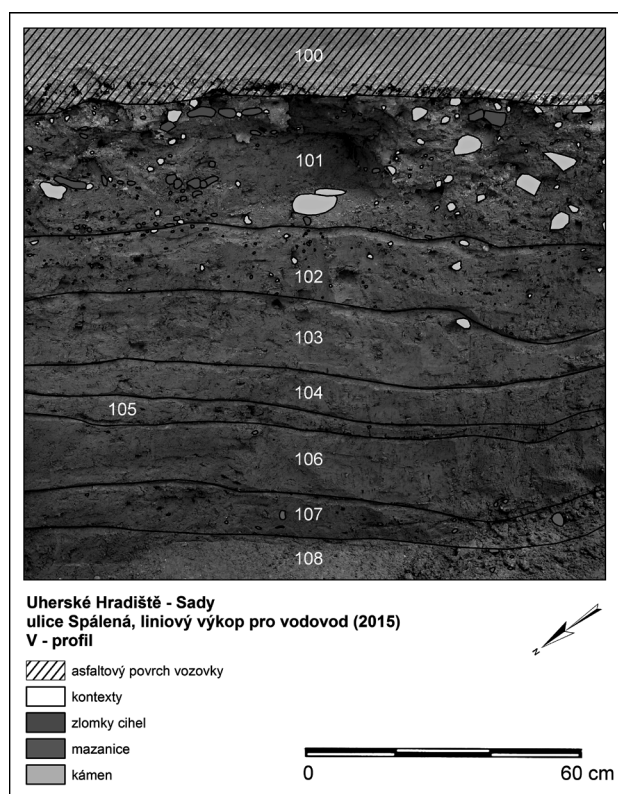
centrální části Sadů stále hovořit o absenci dokladů raně středověkého osídlení. Na základě dosavadních poznatků jsou v těchto místech významnější lidské aktivity spojeny až s obdobím vrcholného středověku a zejména pozdního novověku, což potvrzují i výsledky záchranných archeologických výzkumů souvisejících s předcházejícími etapami revitalizace vodovodu a kanalizace ve střední a jižní části obce (cf. Menoušková 2012; 2013).

Jaroslav Bartík, Jiří Novotný

Literatura

Galuška, L. 1996: *Uherské Hradiště – Sady. Křesťanské centrum Říše velkomoravské.* Brno: Moravské zemské muzeum.

Marešová, K. 1985: *Uherské Hradiště – Sady. Staroslovanské sídliště na Dolních Kotvicích.* Uherské Hradiště: Okresní národní výbor.



Obr. 66. Uherské Hradiště – Sady. Zdigitalizovaný výsek východního profilu ve výkopu pro vodovod při severním vyústění ulice Spálená dokumentující stratigrafii vrcholně středověkých, novověkých a náplavových vrstev (foto a digitalizace J. Bartík).

Fig. 66. *Uherské Hradiště – Sady. The eastern profile of the trench in the Spálená Street, documenting the High Medieval, Modern age and alluvial stratigraphy (photo and digitization by J. Bartík).*

Menoušková, D. 2012: *Uherské Hradiště – Sady. Ulice Vřesová, Malostranská, oprava kanalizace, stoka BVII-1. BVII-1a-1.* Nálezová zpráva č. j. 807/12. Uloženo: Archiv Archeologického oddělení Slovákckého muzea v Uherském Hradišti.

Menoušková, D. 2013: *Uherské Hradiště – Sady. Ulice Vřesová, Malostranská, rekonstrukce vodovodu.* Nálezová zpráva č. j. 818/13. Uloženo: Archiv Archeologického oddělení Slovákckého muzea v Uherském Hradišti.

Zemek, M. 1982: Místopis jednotlivých obcí – Sady. In: V. Nekuda (ed): *Uherskohradištsko.* Brno, Uherské Hradiště: Muzejní a vlastivědná společnost, Slovákcké muzeum, 621–625.

Resumé

Uherské Hradiště (Sady Cadastre, Uherské Hradiště District), Spálená Street. Middle age, Modern Period. Stratigraphy. Rescue excavation.

UHERSKÝ BROD (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Hradní náměstí. Vrcholný středověk, novověk. Stratigrafie. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou polyfunkčního domu na Hradním náměstí v Uherském Brodě proběhl v letních měsících roku 2015 záchranný archeologický výzkum. Plocha výzkumu byla situována v intravilánu staré městské zástavby v blízkosti severní části středověkého opevnění města na křižovatce Hradního náměstí a ulice Přemysla Otakara II., která dále vyúsťuje z města do zámeckého areálu. Po historické stránce se tak jedná se o polohu nacházející se na samotném okraji středověkého a raně novověkého osídlení města. Nově realizovaná stavba navazuje na sousední budovu č. p. 219 a podle stavebních plánů s ní má být i následně propojena. Od severu přiléhá sledovaná poloha k menšímu zatravněnému a částečně zalesněnému prostranství s vodárenským objektem, v jehož místech se ve 13. století nacházel zeměpanský hrad (cf. Tomeček 2002, 32). Východní hranice plochy je tvořena průběhem západní zdi garáže, jež náleží sousednímu pozemku (parcela č. 37/4).

Archeologicky byly zkoumány parcely č. 8/5 a 37/3. Střed lokality lze vztáhnout k následujícím zeměpisným koordinátám: 49°01'36.49"N, 17°38'46.88"E. Z geografického hlediska se místo rozprostírá na táhlém jižním svahu, který se uklání přes celé centrum města